A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2017. július 13.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári és kereskedelmi ügyekben fennálló joghatóság – 44/2001/EK rendelet – Szellemi tulajdon – Közösségi formatervezési minták – 6/2002/EK rendelet – 81. és 82. cikk – Nemleges megállapításra irányuló per – Az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságainak joghatósága”

A C-433/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (semmítőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2016. augusztus 3-án érkezett, 2016. április 5-i határozatával terjesztett elő

a **Bayerische Motoren Werke AG**

és

az **Acacia Srl**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök (előadó), A. Prechal, A. Rosas, C. Toader és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Bayerische Motoren Werke AG képviseletében L. Trevisan és G. Cuonzo avvocati,

– az Acacia Srl képviseletében F. Munari, A. Macchi és M. Esposito avvocati,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino és M. Santoro avvocati dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Cattabriga és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.), valamint a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a müncheni (Németország) székhelyű Bayerische Motoren Werke AG (a továbbiakban: BMW), és az eboli (Olaszország) székhelyű Acacia Srl között, az Acacia által a BMW ellen indított kereset elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A 44/2001 rendelet

3 A 44/2001 rendelet a tagállamok egymás közötti viszonyában a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) helyébe lépett. A 44/2001 rendeletet pedig a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) váltotta fel. Ez utóbbi rendelet 66. cikkének (1) bekezdése értelmében „kizárólag 2015. január 10. napján vagy azt követően indított eljárásokra, az alaki követelményeknek megfelelően az említett napon vagy azt követően kiállított vagy nyilvántartásba vett közokiratokra és az említett napon vagy azt követően jóváhagyott vagy megkötött perbeli egyezségekre alkalmazandó”.

4 A 44/2001 rendelet II. fejezete a „Joghatóság” címet viselte, és tíz szakaszra tagolódott.

5 E fejezet 1. szakasza az „Általános rendelkezések” címet viselte, és többek között a 2. cikket is magában foglalta. Ez a cikk lényegében átvette a Brüsszeli Egyezmény 2. cikkének szövegét, és (1) bekezdésében a következőket mondta ki:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

6 A 44/2001 rendelet említett fejezetének „Különös joghatóság” című 2. szakasza tartalmazta többek között a rendelet 5. cikkét. E cikk lényegében átvette a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének szövegét, és a következőképpen rendelkezett:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

[…]

3. jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[…]”

7 A 44/2001 rendelet ugyanezen fejezetének 6. szakasza a „Kizárólagos joghatóság” címet viselte, és a rendelet 22. cikkéből állt. Ez a cikk lényegében átvette a Brüsszeli Egyezmény 16. cikkének szövegét, és a következőképpen fogalmazott:

„A lakóhelyre való tekintet nélkül a következő bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek:

[…]

4. olyan eljárásra, amelynek tárgya szabadalom, védjegy, formatervezési minta vagy hasonló, letétbe helyezést vagy lajstromozást igénylő jogok lajstromozása vagy érvényessége, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a letétbe helyezést vagy lajstromozást kérelmezték, vagy az megtörtént, illetve közösségi jogi aktus vagy nemzetközi egyezmény alapján megtörténtnek tekintendő.

[…]”

8 A 44/2001 rendelet II. fejezetének „Megállapodás joghatóságról” című 7. szakasza e rendelet 23. és 24. cikkét tartalmazta.

9 Az említett rendelet 23. cikkének (1) bekezdése lényegében a Brüsszeli Egyezmény 17. cikkének felelt meg, és a következőképpen rendelkezett:

„Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. […]

[…]”

10 Ugyanezen rendelet 24. cikke lényegében átvette a Brüsszeli Egyezmény 18. cikkének szövegét és a következőképpen fogalmazott:

„E rendelet egyéb rendelkezései alapján fennálló joghatóságtól eltekintve, valamely tagállamnak az a bírósága rendelkezik joghatósággal, amely előtt az alperes perbe bocsátkozik. E szabály nem alkalmazható, amennyiben az alperes a bíróság joghatósága hiányának kifogásolása céljából jelent meg a bíróságon, vagy amennyiben a 22. cikk alapján más bíróság kizárólagos joghatósággal rendelkezik.”

11 A 44/2001 rendelet II. fejezetének 9. szakasza a „Perfüggőség és összefüggő eljárások” címet viselte, és többek között az említett rendelet 27. cikkét tartalmazta. E cikk a következőket írta elő:

„(1) Amennyiben azonos igényből származó, azonos felek között folyamatban lévő eljárásokat különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később felhívott bíróság az elsőként felhívott bíróság joghatósága megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

(2) Amennyiben az elsőként felhívott bíróság joghatóságát állapítják meg, a később felhívott bíróság ennek javára megállapítja saját joghatóságának hiányát.”

12 E 9. szakasz tartalmazta ugyenezen rendelet 28. cikkét is, amely a következőképpen fogalmazott:

„(1) Amennyiben összefüggő eljárások különböző tagállamok bíróságai előtt vannak folyamatban, a később felhívott bíróság felfüggesztheti az eljárást.

(2) Amennyiben ezen eljárások első fokon vannak folyamatban, minden később felhívott bíróság valamely fél kérelmére joghatóságának hiányát is megállapíthatja, amennyiben az említett peres eljárásokra az elsőként felhívott bíróság rendelkezik joghatósággal, és joga az eljárások egyesítését lehetővé teszi.

(3) E cikk alkalmazásában a keresetek akkor tekintendők összefüggőnek, ha olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.”

13 A 44/2001 rendelet VII. fejezete a „Más jogi aktusokhoz való viszony” címet viselte. Ebben a fejezetben szerepelt többek között a rendelet 67. cikke, amely a következőképpen szólt:

„E rendelet nem sérti a közösségi jogi aktusokban, illetve az ilyen jogi aktusokkal összehangolt nemzeti jogrendszerekben a joghatóságra, illetve a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó egyes különös jogterületet szabályozó rendelkezések alkalmazását.”

A 6/2002 rendelet

14 A 6/2002 rendelet 19. cikke a rendeletnek „A formatervezési mintákra vonatkozó jog” elnevezésű II. címe alatt szerepel. E cikk az „A közösségi formatervezésiminta-oltalom tartalma” címet viseli, és (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására, és arra, hogy a mintát engedélye nélkül hasznosító harmadik személyekkel szemben fellépjen. Hasznosításnak minősül különösen annak a terméknek az előállítása, forgalomba hozatalra való felkínálása, forgalomba hozatala, behozatala, kivitele, használata és e célokból való raktáron tartása, amelyre a mintát alkalmazzák, illetve amelyben a minta megtestesül.”

15 E rendelet IX. címe a „Joghatóság és eljárás a közösségi formatervezésiminta-oltalommal összefüggő jogvitákban” címet viseli. E cím többek között az említett rendelet 79–82. cikkeit tartalmazza.

16 „A joghatóságról és a végrehajtásról szóló [Brüsszeli Egyezmény] alkalmazása” cím alatt ugyanezen rendelet 79. címe a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha e rendelet másként nem rendelkezik, a közösségi formatervezésiminta-oltalommal […] összefüggő ügyekben […] a [Brüsszeli Egyezményt] kell alkalmazni.

[…]

(3) A 85. cikkben [helyesen: 81. cikkben] említett keresetekkel és igényekkel összefüggő eljárások esetén:

a) a [Brüsszeli Egyezmény] 2. és 4. cikke, 5. cikkének (1), (3), (4) és (5) bekezdése, 16. cikkének (4) bekezdése és 24. cikke nem alkalmazható;

b) a [Brüsszeli Egyezmény] 17. és 18. cikkét az e rendelet 82. cikkének (4) bekezdésében szereplő korlátozásokkal kell alkalmazni;

[…]”

17 A 6/2002 rendelet „Közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságok” című 80. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A tagállamok területükön a lehető legkorlátozottabb számban kijelölnek első és másodfokon eljáró olyan nemzeti bíróságokat és törvényszékeket (közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságok), amelyek az e rendelettel reájuk ruházott hatáskörben járnak el.”

18 E rendelet „Joghatóság bitorlással és megsemmisítéssel összefüggő ügyekben” című 81. cikke szerint:

„A közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságoknak a következő ügyekben van kizárólagos joghatósága [helyesen: hatásköre]:

a) a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlásával összefüggő perek és – ha a nemzeti jog arról rendelkezik – a közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlásának kísérletével kapcsolatos perek;

b) nemleges megállapításra irányuló perek, ha a nemzeti jog arról rendelkezik;

c) lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési minta oltalmának megsemmisítése iránti perek;

d) az a) pontban említett perekben előterjesztett, a közösségi formatervezésiminta-oltalom megsemmisítésére irányuló viszontkeresetek.”

19 Az említett rendelet „Nemzetközi joghatóság” című 82. cikke a következőket írja elő:

„(1) E rendelet rendelkezéseire és [a Brüsszeli Egyezménynek a] 79. cikk alapján alkalmazandó bármely rendelkezésére is figyelemmel a 81. cikkben említett keresetek és igények tárgyában az eljárást az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam bírósága előtt kell megindítani, vagy – ha az alperes a tagállamokban lakóhellyel vagy székhellyel nem rendelkezik – az alperes telephelye szerinti tagállamban.

(2) Ha az alperes lakóhelye vagy székhelye nem a tagállamokban van, vagy a tagállamok egyikében sem rendelkezik telephellyel, az eljárást a felperes lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállam bírósága előtt kell megindítani, vagy – ha a felperes a tagállamokban lakóhellyel vagy székhellyel nem rendelkezik – a felperes telephelye szerinti tagállamban.

(3) Ha a felperes és az alperes egyikének sincs lakóhelye vagy székhelye a tagállamokban, vagy ott egyikük sem rendelkezik telephellyel, az eljárást annak a tagállamnak a bírósága előtt kell megindítani, ahol [az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO)] székhelye található.

(4) Az (1), (2) és (3) bekezdéstől eltérően

a) a [Brüsszeli Egyezmény] 17. cikkét akkor kell alkalmazni, ha a felek megállapodnak arról, hogy az ügyben egy másik közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságnak van joghatósága;

b) az egyezmény 18. cikke akkor alkalmazandó, ha az alperes egy másik közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróság előtt jelenik meg.

(5) A 81. cikk a) és d) pontjában említett keresetek és igények tárgyában az eljárás annak a tagállamnak a bírósága előtt is megindítható, ahol a bitorlást elkövették, illetve megkísérelték.”

20 Ugyanezen rendelet 110. cikkének (1) bekezdése, amely a rendelet „Záró rendelkezések” című XII. címében szerepel, az „Átmeneti rendelkezés” címet viseli, és a következőket mondja ki:

„E rendeletnek a Bizottság ilyen tárgyú javaslata alapján történő módosítása hatálybalépésig a közösségi formatervezésiminta-oltalom nem terjed ki az összetett termék alkotóelemét képező termék mintájának a 19. cikk (1) bekezdése értelmében történő hasznosítására, ha az az összetett termék eredeti megjelenésének helyreállítására irányuló javítását célozza.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

21 Az Acacia gépjárművek kerekére ráilleszthető fém dísztárcsákat gyárt és forgalmaz. A Bíróság rendelkezésére álló iratok tanúsága szerint ezek a dísztárcsák olyan, gépjárműkonstruktőrök által gyártott fém dísztárcsák utánzatai, amelyeket WSP Italy márkanéven forgalmaznak (a WSP betűszó a „Wheels Spare Parts” kifejezés rövidítését takarja) (a továbbiakban: dísztárcsautánzat).

22 Minthogy a gépjárműkonstruktőrök által gyártott dísztárcsákat formatervezési mintaként lajstromozták, az Acacia úgy véli, hogy a dísztárcsautánzatai a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdésében foglalt „javítási záradék” alá tartoznak.

23 Az Acacia az állítólag 2013. január 21-én kézbesített keresetlevéllel a Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság, Olaszország) előtt pert indított a BMW-vel szemben annak érdekében, hogy az eljáró bíróság ítéletében állapítsa meg, hogy nem valósította meg a BMW tulajdonában lévő, gépkocsikerékre illeszthető fém dísztárcsa vonatkozásában lajstromozott közösségi formatervezési minták bitorlását, és állapítsa meg azt is, hogy a BMW visszaélt erőfölényével, és tisztességtelen versenyre irányuló cselekményt tanúsított. Az Acacia azt is kérte, hogy a bíróság kötelezze a BMW-t a dísztárcsautánzatok forgalmazásának akadályozására irányuló bármely tevékenység megszüntetésére.

24 A BMW az említett bíróság előtt ellenkérelem benyújtásával lépett perbe. Az ellenkérelemben előzetesen a keresetlevél kézbesítésének és az Acacia jogtanácsosa meghatalmazásának elmaradására, illetve érvénytelenségére vonatkozó kifogásokat hozta fel. Másodlagosan, ám még mindig előzetesen a BMW az olasz bíróságok joghatóságának hiányát is kifogásolta. Harmadlagosan, az előző kifogások elutasítása esetére a BMW azt kéri, hogy a bíróság az Acacia kérelmeit mint ténybeli és jogi szempontból megalapozatlanokat utasítsa el.

25 A BMW az ellenkérelemben többek között az alábbiakat fogalmazta meg:

„A BMW […] egy jogilag releváns aktus tárgyi átvételének pusztán eljárási következményeként, azon veszély elkerülése érdekében, hogy jogtalanul mulasztásban marasztalják, csupán azért terjeszti elő a jelen beadványt, hogy arra hivatkozzon, hogy egyrészt [az Acacia] részéről a kézbesítés elmaradt, másrészt – abban az igen valószínűtlen esetben, ha a bíróság a keresetet érvényesen benyújtottnak nyilvánítja –, hogy az olasz bíróság nem rendelkezik joghatósággal, ellenben a német bíróság joghatósággal rendelkezik az Acacia által indított kereset tekintetében.”

26 A 2014. május 27-i tárgyaláson a Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság) határidőt tűzött ki az eljárási kérdésekre vonatkozó további beadványok benyújtására.

27 2014. október 3-án a BMW a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Corte suprema di cassazionéhoz (semmítőszék, Olaszország) a Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság) előtt még mindig függőben lévő joghatósági kérdés előzetes eldöntése iránti kérelmet nyújtott be. Megismételte arra irányuló álláspontját, hogy az olasz bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal az Acacia által indított kereset elbírálására. Az Acacia a maga részéről úgy véli, hogy a BMW hallgatólagosan elfogadta az olasz bíróságok joghatóságát, mivel miután a Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság) előtt felhozta a

keresetlevél kézbesítésének és az Acacia jogtanácsosa meghatalmazásának elmaradására, illetve érvénytelenségére vonatkozó kifogást, csak másodlagosan terjesztette elő az olasz bíróságok joghatóságának hiányára alapított kifogást.

28 2015. március 4-én a kérdést előterjesztő bíróság mellett működő főügyész indítványában azt javasolta a bíróságnak, hogy állapítsa meg az olasz bíróságok joghatóságának hiányát.

29 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmítőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [44/2001] rendelet 24. cikke értelmében az eljáró nemzeti bíróság joghatósága hiányával kapcsolatban előzetesen, de más, szintén előzetesen emelt eljárási kifogásokhoz képest másodlagosan, ugyanakkor az érdemi kérdéseket megelőzően emelt kifogás értelmezhető-e a joghatóság elfogadásaként?

2) Azt a tényt, hogy a [6/2002] rendelet 82. cikkének (4) bekezdése a nemleges megállapításra irányuló perekre vonatkozóan nem ír elő párhuzamos joghatóságot a rendelet 82. cikkének (1) bekezdésében előírt, az alperes lakóhelye vagy székhelye szerinti joghatóság mellett, úgy kell-e értelmezni, hogy az ilyen perek esetében kizárólagos joghatóság áll fenn?

3) A [második] kérdés megválaszolásához figyelembe kell-e venni a 44/2001 rendelet kizárólagos joghatóságra vonatkozó rendelkezéseit is, különösen a rendelet 22. cikkét, amely szerint kizárólagos joghatóság áll fenn többek között a szabadalmak, védjegyek, formatervezési minták lajstromozása vagy érvényessége tekintetében, a negatív megállapítási perek esetén azonban nem, valamint a rendelet 24. cikkét, amely úgy rendelkezik, hogy az alperesnek – amennyiben a bíróság a rendelet egyéb rendelkezései alapján nem rendelkezik joghatósággal – lehetősége van valamely másik bíróság joghatóságának elfogadására, amivel a felperes által felhívott bíróság joghatóságát alapozza meg?

4) A Bíróság által a 2012. október 25-i ítéletben (Folien Fischer és Fofitec [C-133/11, EU:C:2012:664]) a [44/2001] rendelet 5. cikke 3. pontjának alkalmazhatóságával kapcsolatban kifejtett álláspontot általános és feltétlen jelleggel alkalmazni kell-e minden, jogellenes károkozásért való felelősségre vonatkozó nemleges megállapítási keresetre, köztük a közösségi formatervezési minták bitorlására vonatkozó nemleges megállapítási keresetekre is? Következésképpen a jelen ügyben a [6/2002] rendelet 81. cikke szerinti vagy a [44/2001] rendelet hivatkozott 5. cikkének 3. pontja szerinti joghatósági okot kell alkalmazni, vagy pedig a felperes dönthet a joghatósággal rendelkező bíróság kiválasztásáról?

5) Abban az esetben, ha az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó kérelmeket közösségi formatervezési mintákra vonatkozó, az előbbiekhez kapcsolódó jogvita keretében terjesztik elő, figyelemmel arra, hogy ha azoknak helyt ad a bíróság, az azt eredményezi, hogy megelőzően a nemleges megállapítási keresetnek is helyt kell adni, e kérelmek tárgyalhatóak-e az utóbbival együttesen ugyanazon bíróság előtt a 44/2001 rendelet 28. cikke (3) bekezdésének kiterjesztő értelmezése alapján?

6) [Az előző kérdésben] hivatkozott két kérelem jogellenes károkozás esetének minősül-e? Igenlő válasz esetén ezek a kérelmek érinthetik-e a [44/2001] rendeletnek (az 5. cikk (3) bekezdése) vagy a [6/2002] rendeletnek a bíróságok joghatóságát illetően a jelen ügyre való alkalmazhatóságát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

30 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 44/2001 rendelet 24. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az eljáró bíróság joghatóságának hiányára alapított, az első válaszbeadványban előterjesztett többi eljárási kifogáshoz képest másodlagosan, ugyanazon beadványban tett kifogás az eljáró bíróság joghatósága elfogadásának minősíthető, és így az e cikk szerinti joghatóságról való megállapodást eredményezi.

31 E tekintetben emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a 44/2001 rendelet 24. cikkének első mondata az alperes perbebocsátkozásán alapuló joghatósági okot ír elő minden olyan jogvita esetében, ahol az eljáró bíróság joghatósága nem következik e rendelet egyéb rendelkezéseiből. E rendelkezést abban az esetben is alkalmazni kell, ha a bíróság előtt az említett rendelet rendelkezéseit megsértve indítottak eljárást, és azt jelenti, hogy az alperes perbebocsátkozása az eljáró bíróság joghatósága hallgatólagos elismerésének, és ezért a joghatóságáról való megállapodásnak tekinthető (2010. május 20-i ČPP Vienna Insurance Group ítélet, C-111/09, EU:C:2010:290, 21. pont; 2014. február 27-i Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions Assurance ítélet, C-1/13, EU:C:2014:109, 34. pont).

32 Másrészt e rendelet 24. cikkének második mondata kivételeket állapít meg az e cikk első mondatában foglalt szabály alól. Ez a második mondat többek között úgy rendelkezik, hogy nincsen szó a joghatóságról való hallgatólagos megállapodásról abban az esetben, ha az alperes a joghatóság hiányára vonatkozó kifogást terjeszt elő, kifejezve ezzel azt a szándékát, hogy nem fogadja el ennek a bíróságnak a joghatóságát (2010. május 20-i ČPP Vienna Insurance Group ítélet, C-111/09, EU:C:2010:290, 22. pont; 2014. február 27-i Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions Assurance ítélet, C-1/13, EU:C:2014:109, 35. pont).

33 A Brüsszeli Egyezménynek a 44/2001 rendelet 24. cikkével lényegében megegyező 18. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatra hivatkozva a Bíróság korábban már kimondta, hogy az eljáró bíróság joghatóságának vitatása akkor képezi akadályát a joghatóságról való megállapodásnak, ha a felperesnek és az eljáró bíróságnak az első védekezéstől kezdve módjában áll megérteni, hogy a vitatás e joghatóság megakadályozására irányul. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha az első válaszbeadvány az eljáró bíróság joghatóságának vitatásán felül a jogvita érdemére vonatkozó kérelmeket is tartalmaz (2014. február 27-i Cartier parfums-lunettes és Axa Corporate Solutions Assurance ítélet, C-1/13, EU:C:2014:109, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ebből következően az, hogy az alperes első válaszbeadványában egyértelműen vitatja a bíróság joghatóságát, attól függetlenül akadályát képezi a 44/2001 rendelet 24. cikkének első mondatában foglalt joghatóságáról való megállapodásnak, hogy ennek a válaszbeadványnak a joghatóság vitatásán kívül más tárgya is volt-e.

35 A jelen esetben az a körülmény, hogy a BMW a Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság) előtt első válaszbeadványában nemcsak a bíróság joghatóságát vitatta, hanem a keresetlevél kézbesítésének és az Acacia jogtanácsosa meghatalmazásának szabályszerűségét is, nem változtat azon a – végeredményben nem vitatott – tényen, hogy a BMW ebben a válaszbeadványban kifejezetten és egyértelműen vitatta az említett bíróság joghatóságát. Ahogyan ez a jelen ítélet 32. és 33. pontjában is szerepel, a 44/2001 rendelet célja a joghatóságról való megállapodás létrejöttét megakadályozni abban az esetben, ha az alperes már az első válaszbeadványában kifejezi arra vonatkozó szándékát, hogy nem fogadja el az eljáró bíróság joghatóságát. E rendelkezés tehát nem értelmezhető úgy, hogy ha olyan helyzetben, mint amilyen az alapügyben fennáll, egyértelműen, *in limine litis* a bíróság joghatóságára alapított kifogást terjesztenek elő, akkor a joghatóság kifejezett vitatását – az Acacia állításának megfelelően – a joghatóság hallgatólagos elfogadásának kell tekinteni amiatt, hogy az említett kifogást az *in limine litis* előterjesztett többi eljárási kifogáshoz képest másodlagosan nyújtották be.

36 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 24. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az eljáró bíróság joghatóságának hiányára alapított, az első válaszbeadványban előterjesztett többi eljárási kifogáshoz képest másodlagosan, ugyanazon beadványban tett kifogás nem tekinthető az eljáró bíróság joghatósága elfogadásának, és ezért nem eredményez e cikk alapján joghatóságról való megállapodást.

A második és a harmadik kérdésről

37 A kérdést előterjesztő bíróság együttesen vizsgálandó második és harmadik kérdése lényegében arra vonatkozik, hogy a 6/2002 rendelet 82. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló pereket abban az esetben, ha az alperes lakóhelye vagy székhelye az Európai Unió egyik tagállamában van, csak ezen tagállam közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságai előtt lehet megindítani.

38 Ebben a tekintetben először is arra kell rámutatni, hogy azon elv ellenére, amely szerint a közösségi formatervezésiminta-oltalommal összefüggő jogvitákra a 44/2001 rendeletet kell alkalmazni, e rendelet bizonyos rendelkezéseinek alkalmazását a 6/2002 rendelet 79. cikkének (3) bekezdése az utóbbi rendelet 81. cikkében említett keresetek és igények alapján indult eljárások esetében kizárja.

39 E kizárásra tekintettel a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságoknak a 6/2002 rendelet 80. cikkének (1) bekezdése alapján a rendelet 81. cikkében említett keresetek és igények elbírálására vonatkozóan fennálló joghatósága a közvetlenül e rendeletben foglalt szabályokból ered, amelyek a 44/2001 rendeletben megfogalmazott szabályokhoz képest különös rendelkezésnek minősülnek (lásd analógia útján: 2014. június 5-i Coty Germany ítélet, C-360/12, EU:C:2014:1318, 27. pont; 2017. május 18-i Hummel Holding ítélet, C-617/15, EU:C:2017:390, 26. pont).

40 Magának a 6/2002 rendelet 82. cikkének a szövegéből továbbá azt következik, hogy az e rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló pereket abban az esetben, ha az alperes lakóhelye vagy székhelye az Európai Unió egyik tagállamában van, ezen tagállam közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságai előtt kell megindítani, kivéve ha a 44/2001 rendeletnek a Brüsszeli Egyezmény 17. és 18. cikkét felváltó 23., illetve 24. cikke értelmében vett joghatóságról való megállapodás áll fenn.

41 Végül, a perfüggőség és összefüggő eljárások esetétől eltekintve a 6/2002 rendeletnek a 82. cikkében foglaltakon kívül, illetve a 44/2001 rendeletnek a 23. vagy 24. cikkében foglaltakon kívül egyik joghatósági szabálya sem alkalmazható a 6/2002 rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló perekre. Konkrétan a 44/2001 rendelet 22. cikkének 4. pontjával kapcsolatban, amelynek relevanciájának kérdését a kérdést előterjesztő bíróság felveti, rá kell mutatni arra, hogy a Brüsszeli Egyezmény 16. cikke 4. pontjának helyébe lépő ezen rendelkezésnek a 6/2002 rendelet 81. cikkében említett keresetek és igények alapján indult eljárásokra történő alkalmazását e rendelet 79. cikke (3) bekezdésének a) pontja kizárja.

42 Ezért a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 6/2002 rendelet 82. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló pereket abban az esetben, ha az alperes lakóhelye vagy székhelye az Európai Unió egyik tagállamában van, ezen tagállam közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságai előtt kell megindítani, kivéve ha a 44/2001 rendelet 23., illetve 24. cikke értelmében vett joghatóságról való megállapodás áll fenn, és eltekintve a perfüggőség és összefüggő eljárások említett rendeletekben foglalt eseteitől.

A negyedik kérdésről

43 A kérdést előterjesztő bíróság negyedik kérdése lényegében arra irányul, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok alkalmazható-e a 6/2002 rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló perekre.

44 Ezzel kapcsolatban elegendő rámutatni arra, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 3. pontját váltotta fel, és ezen rendelkezésnek a 6/2002 rendelet 81. cikkében említett keresetek és igények alapján indult eljárásokra történő alkalmazását e rendelet 79. cikke (3) bekezdésének a) pontja kizárja.

45 A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 2012. október 25-i Folien Fischer és Fofitec ítéletet (C-133/11, EU:C:2012:664) olyan ügyben hozták, amely nem közösségi formatervezési mintára vonatkozott. Ez az ítélkezési gyakorlat ezért egyáltalán nem mond ellent az említett 79. cikk (3) bekezdésében foglalt kizáró szabálynak.

46 Következésképpen a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok nem alkalmazható a 6/2002 rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló perekre.

Az ötödik és a hatodik kérdés

47 A kérdést előterjesztő bíróság együttesen vizsgálandó ötödik és hatodik kérdése lényegében arra vonatkozik, hogy az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó, közösségi formatervezési minta bitorlásának nemleges megállapítására irányuló keresettel összefüggő kérelmek – amennyiben az azoknak való helyt adás előfeltételét képezi az, hogy ennek a nemleges megállapítási keresetnek helyt adjanak – a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok vagy a 6/2002 rendelettel bevezetett joghatósági szabályok hatálya alá tartoznak-e. Arra az esetre, hogy ha a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok alkalmazható az ilyen, erőfölénnyel való visszaélés és tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó kérelmekre, az említett bíróság ezenkívül azt a kérdést is felteszi, hogy lehetséges-e „kiterjesztően” értelmezni a 44/2001 rendelet azon 28. cikkének az összefüggő eljárásokra vonatkozó szabályait, amely szerint az alperes az említett 5. cikk 3. pontja alapján az említett kérelmek elbírálására nemzetközi joghatósággal esetlegesen rendelkező bírósághoz nemcsak e kérelmek, hanem a közösségi formatervezési minta bitorlásának nemleges megállapítására irányuló, említett kereset elbírálása végett is fordulhat.

48 A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági oknak az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló ügyre való alkalmazhatóságával kapcsolatban az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekből és az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kifejtettekből az következik, hogy ennek az ügynek az a sajátossága, hogy kizárólag egy, a 6/2002 rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapítás iránti kereset megalapozottságára vonatkozó előzetes határozat alapján dönthető el, hogy az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó kérelmeknek adott esetben helyt lehet-e adni.

49 E tekintetben meg kell állapítani, hogy abban az esetben, ha az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó kérelmeket egy közösségi formatervezési minta bitorlásának nemleges megállapítására irányuló kereset nyomán terjesztik elő, és azokkal lényegében azt kifogásolják, hogy a formatervezési minta jogosultja fellépett az ellen, hogy a nemleges megállapításra irányuló per felperese az említett formatervezési mintáról vett utánzatokat gyárt, a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározásának a jogvita egészét tekintve a 6/2002 rendelettel bevezetett és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második, harmadik és negyedik kérdésre adott válaszban értelmezett joghatósági szabályokon kell alapulnia.

50 Ilyen esetben ugyanis ezek a kérelmek lényegében a nemleges megállapításra irányuló per keretében előadott azon érvelésen alapszanak, miszerint az utánzatok gyártása nem minősül bitorlásnak, és ezért a közösségi formatervezési minta jogosultjának el kell fogadnia az utánzatok által támasztott versenyhelyzetet. E körülmények között a joghatósággal rendelkező bíróságnak a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok alapján történő meghatározása gátolná a 6/2002 rendelet 79. cikke (3) bekezdése azon a) pontjának hatékony érvényesülését, amelynek célja éppen arra irányul, hogy kizárja e joghatósági ok alkalmazását többek között azon jogviták vonatkozásában, amelyek a formatervezési minták jogosultjai és az utánzatok gyártói között annak tárgyában zajlanak, hogy a formatervezési minta jogosultja megtilthatja-e a szóban forgó utánzatok gyártását.

51 A fentiekre tekintettel nem szükséges vizsgálni a jelen kérdéseknek a 44/2001 rendelet 28. cikkének értelmezésére vonatkozó részét.

52 Ezért az ötödik és a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok nem alkalmazható az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó, közösségi formatervezési minta bitorlásának nemleges megállapítására irányuló keresettel összefüggő kérelmekre, amennyiben az azoknak való helyt adás előfeltételét képezi az, hogy ennek a nemleges megállapítási keresetnek helyt adjanak.

A költségekről

53 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 24. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az eljáró bíróság joghatóságának hiányára alapított, az első válaszbeadványban előterjesztett többi eljárási kifogáshoz képest másodlagosan, ugyanazon beadványban tett kifogás nem tekinthető az eljáró bíróság joghatósága elfogadásának, és ezért nem eredményez e cikk alapján joghatóságról való megállapodást.

2) A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet 82. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló pereket abban az esetben, ha az alperes lakóhelye vagy székhelye az Európai Unió egyik tagállamában van, ezen tagállam közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságai előtt kell megindítani, kivéve ha a 44/2001 rendelet 23., illetve 24. cikke értelmében vett joghatóságról való megállapodás áll fenn, és eltekintve a perfüggőség és összefüggő eljárások említett rendeletekben foglalt eseteitől.

3) A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok nem alkalmazható a 6/2002 rendelet 81. cikkének b) pontjában említett, nemleges megállapításra irányuló perekre.

4) A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt joghatósági ok nem alkalmazható az erőfölénnyel való visszaélés és a tisztességtelen verseny megállapítására vonatkozó, közösségi formatervezési minta bitorlásának nemleges megállapítására irányuló keresettel összefüggő kérelmekre, amennyiben az azoknak való helyt adás előfeltételét képezi az, hogy ennek a nemleges megállapítási keresetnek helyt adjanak.

Aláírások